

Atferðar- trupulleikar... — tað lagar seg við tíðini

Orð og mynd
Dagny Joensen

Leygardagur 31. mars 1984

— men so heldur Arne Ludvig, serkønur á pedagogiska og skúlafrøðisliga økinum, ikki. Okkum tørvar eina miðstöð, har kann-ing- og ráðgeving kann latast børnum og familjum sum heild, ið hava trupulleikar og brek at stríðast við í gerandisdegnum. M.a. hetta vísir Arne Ludvig á í greinini

Tað er so javnan, at serkøn fólk leita til Føroyar, at ráðgeva um, hvussu viðurskifti her á landi skulu skipast.

Tað er so sjáldan, at vit hoyra um serkøn fólk í Føroyum, sum eins væl kundir sagt frá, hvussu føroysk viðurskifti í Føroyum áttu at verið.

Ein teirra, sum hefur nógvar royndir gjøgnum langt áramál innan skúlskap og sálfrøði, er Arne Ludvig, skúlastjóri í Eysturoynni. Hann fekk útbúgving sum lærari á Læraraskúlanum í Havn, men hefur síðan nomið sær pedagogiska serlæru-grein innan skúlasálfrøði í Danmark, har hann í 11 ár var leiðari á einum heimi fyri atferðartrupul børn í aldri 12 til 17 ár.

Arne Ludvig helt í fjør fyrilestur á Frøðskaparsetrinum, undir heitinum: »Atferðartrupulleikar og sinnissjúkur«.

Barnið, sum ber seg undan

Hvat merkir tað at verða atferðartrupul?

— Um eitt barn hefur atferðartrupulleikar, myndar tað seg t.d. við at barnið ikki vil laga seg eftir vanliga umhvørvinum. Biður tú barnið vaska sær, busta tenn, fara ørindi, gera eitthvørt heima ella í skúla, so ber tað seg altíð undan.

Arne Ludvig hefur verið leiðari á skúlaheimi í Danmark fyri atferðartrupul børn í aldrinum 12 til 17 ár. Hann hefur nógvar royndir innan hjálpararbeiði og ráðgeving á hesum øki, men bert eru ikki møguleikar at samansjóa skúlastjórastarvið við sálfrøðina tí eingin ávis skipan er á hesum øki í Føroyum

Slik fyribrigdi kenna øll foreldur í tíðarbilum, tá børn eru í kynsbúningaraldris t.d., men umhenda stöðan er áhaldandi í barnaárunum, so er talan um atferðartrupulleika.

Um atferðartrupla barnið í skúla og heima fær loyvi at sleppa undan vanligum gerðarmálum, so vil tað standa uttanfyri samfelagið, á tí sosiala sum øðrum økjum.

Um foreldur ella skúli við fastleika kroysta barnið til at fremja vanlig gerðarmál, so skapar tað eitt trýst, so atburðurin verður torførur hjá tí einstaka at greiða.

Oftani er tað soleiðis, at

foreldrini eftirlíka og góðtaka, at barnið er torført at hava við at gera. Tey halda, at tað helst fer at laga seg, tá barnið verður tilkomið. So er kortini ikki við atferðartrupla barninum.

Her krevst miðvíst samarbeiði millum skúla, heim og tann sum skal verða ráðgevi, í royndini at beina barnið á røttu kós.

Hvussu skal tað gerast?
— Eitt nú við at foreldur og skúli tosa saman, eins og eitt fólk skal vera ráðgevi, sum hefur innlit og vitan um atferðartrupulleikar. Her krevst, at viðkomandi hefur pedagogiska og sálfrøðisliga

útbúgving, um rættuliga úrslit skal spyrjast burtúr.

Er slik serkøn hjálp at fáa í Føroyum?

— Vit hava skularáðgeving við sálfrøðisligum innihaldi, men bert virkar henda ikki so væl, tí ov nógvir leysir endar eru.

Á serkøna økinum, skuldi tað ikki verið so torført, tí vit hava ivaleyst av góðum fólki, sum hava útbúgving. Her hugsi eg um sosialráðgevarar, sálfrøðingar, lærarar og heimavegleiðarar, men bert er eingin ávis skipan á hesum øki.

Mennist ikki sum børn flest

Hvat ávirkar barnið, so tað verður atferðartrupult?

— Tað kann vera so mangt, eitt nú at skúlin hefur óheppna ávirkan á barnið, tí tað ikki er ført fyri at klára seg millum hini í flokkinum, ella at heimið ikki er so væl fyri, at barnið kennur seg trygt og hefur kenslu av at hoyra til í eini heild.

— Tó at skúlin ikki kann frátakast sína ábyrgd, so er tað torført at viðgera bert ein part av tí, sum er umhvørvið hjá tí atferðartrupla barninum.

Ein liður í torferu stöðu barnsins kann hugsandi vera, at tað ikki er ment fyri at fylgja við í skúlanum. Tað verður líkasælt og heldur, at alt kann gera tað sama. Eru evnini ikki so góð, so krevst, at tað verður gjørt enn meira fyri at fáa tað við í flokkinum, og tað er ikki altíð, at ein lærari er førur fyri at visa á, hvat bagir. Slikur næmingur er tí bert í skúla, tí hann skal upphalda sær onkunstaðni, og tað órógvar hinar næmingarnar.

Er Fólkskúlin soleiðis lagaður, at hann ikki tekur fyrirlit, hvussu evnini hjá børnum eru, ella eru tað